

Bijdrage Daan Brandenburg tijdens de begroting gemeente Groningen van 2024

De afgelopen jaren sprak ik tijdens de behandeling van de begroting vooral over het *hoe*.

Hoe we met dit project van deze linkse coalitie proberen uit de scherven van 30 jaar neoliberalisme een hoopvol alternatief te bouwen. Met een overheid die, door zelf weer belangrijke publieke zaken te organiseren, steeds minder vaak 'wij gaan er niet over' hoeft te verkopen, en hoe dat volgens mij bijdraagt aan het herstel onze lokale democratie.

Hoe deze coalitie probeert de bestaande tweedeling -in geld, in gezondheid, en in macht- probeert te bestrijden. Met ongekende investeringen in armoedebeleid, toegang tot werk, buurtaccommodaties en wijkvernieuwing. Zélf in financieel uitdagende tijden, waar de roep om bezuinigingen met name vanuit de rechtse oppositie -geholpen door landelijk wanbeleid- steeds luider wordt.

Hoe Groningen als sociaal Gallisch dorp met een ketel vol toverdrank heldhaftig standhoudt.

Vandaag wil ik nog wat dieper ingaan op *waarom* mijn fractie zo sterk gelooft in dit project en waarom de keuzes die we maken niet alleen juist zijn, maar essentieel. Deze keuzes gaan over meer dan cijfers, begrotingen en budgetten. Ze raken aan de kern van onze gemeenschap: wie wij willen zijn, wat wij onze kinderen willen meegeven, en hoe wij met elkaar omgaan. Het gaat over ons mensbeeld – de visie die wij als samenleving op onszelf en elkaar hebben. Want dit mensbeeld sluimert achter elke politieke en economische keuze die we maken en bepaalt uiteindelijk of we bouwen aan een gemeenschap van solidariteit en saamhorigheid, of aan een samenleving die ons uit elkaar drijft.

Het neoliberale mensbeeld dat de afgelopen decennia de beleidskeuzes stilletjes heeft beïnvloed, is dat van de *homo economicus* – de mens die gezien wordt als een rationeel, op zichzelf gericht wezen, gericht op het maximaliseren van eigen nut en voordeel. In dit perspectief wordt de mens gereduceerd tot consument. De gevolgen van dit mensbeeld zijn verstrekkend. Want wanneer beleidskeuzes uitgaan van de gedachte dat de mens vooral handelt uit eigenbelang en winststreven, verschuiven publieke voorzieningen en collectieve belangen steeds verder naar de achtergrond.

De gevolgen van dit mensbeeld zien we direct terug in onze gemeentebegroting. Jongeren groeien op in een samenleving die hen vooral ziet als prestatiegerichte individuen, wat leidt

tot een enorme druk om te slagen en te voldoen aan torenhoge verwachtingen. Doordat preventieve sociale structuren en collectieve steun zijn afgebroken, worden de emotionele gevolgen van die harde samenleving als persoonlijke problemen bestempeld, wat heeft geleid tot een explosie in de vraag naar jeugdzorg. Het mensbeeld van de *homo economicus* heeft zo een systeem gecreëerd waarin we met jeugdzorg moeten repareren wat een samenleving van voortdurende competitie en prestatiedruk heeft veroorzaakt.

Datzelfde denken zien we ook terug in de landelijke participatiewet, die mensen eerder wantrouwt dan ondersteunt. Zo blijven de bijstandsuitkering en het sociaal minimum structureel te laag om van rond te komen, en worden mensen, vanuit het idee dat ze enkel hun eigen belang nastreven, op voorhand als fraudeurs gezien. Onze gemeente moet dit wanbeleid met kunst- en vliegwerk, creatieve regelingen en soms zelfs burgerlijke ongehoorzaamheid repareren, om mensen toch een perspectief te kunnen bieden.

Een samenleving die volgens dit mensbeeld is ingericht, verliest haar verbondenheid en solidariteit. Mensen komen tegenover elkaar te staan als concurrenten, wat sociale ongelijkheid, wantrouwen en zelfs politieke vervreemding in de hand werkt. Het vraagt een ongekende inzet aan mensen en middelen – denk aan onze wijkvernieuwing – om dit sentiment te keren. Uiteindelijk leidt een samenleving die dit mensbeeld volgt onvermijdelijk tot tweedeling en het verder uithollen van onze democratie.

Maar je kan ook anders naar de mens kijken. Je kan er ook vanuit gaan dat de mens vooral een sociaal wezen is, gericht op samenwerking, empathie en gemeenschapszin. Deze *homo universalis* zoekt niet alleen naar economisch gewin, maar streeft naar persoonlijke ontwikkeling, creativiteit en het bijdragen aan de samenleving als geheel. De mens is veelzijdig en in staat tot solidariteit, met als doel een rechtvaardige en mensgerichte samenleving, waarin samenwerking boven concurrentie staat. Het spreekt voor zich dat dit het beste tot zijn recht komt in een samenleving die zo is ingericht dat de omstandigheden er naar zijn om gedrag van empathie, samenwerking en onderlinge solidariteit te vertonen. Toverdrank.

En laat dit, voorzitter, precies het mensbeeld zijn dat aan de basis ligt van mijn partij. Niet voor niets heet ons beginselprogramma *Heel de Mens*, en niet voor niets begint ons partijlied

met: “een mens is meer dan consument.” Dit mensbeeld is ook herkenbaar in de keuzes van dit college. Misschien niet expliciet, maar het ligt er duidelijk onder.

Kijk naar de manier waarop dit college de jeugdzorg heeft ingericht: door basiszorg in te zetten als verlengstuk van de sociale structuren in de wijk. Maar daarbij worden ook de middelen gereserveerd voor wie nu zorg nodig heeft, want de maatschappij, dát bouwen we niet van de ene op de andere dag om.

Dit mensbeeld zien we ook terug in het armoedebeleid van dit college, dat regelingen in vertrouwen toekent. Vertrouwen dat mensen die hulp aanvragen dit niet doen uit winstbejag, maar omdat ze het nodig hebben. Het werkt: regelingen worden beter benut, budgetten worden effectief gebruikt, en wanneer die uitgeput raken, zorgt dit college dat er meer beschikbaar komt. De indrukwekkende cijfers heb ik al genoemd in de commissie, maar ik noem ze graag nog eens.

1 miljoen voor bijzondere bijstand, 2 ton voor individuele inkomensvoetstuk, 1 ton voor armoederegelingen. Extra! Bovenop de eerdere extra investeringen telt dit op tot 2.5 miljoen extra voor armoedebestrijding in 2025.

We zien dit ook terug in de wijkvernieuwing, met miljoenen extra voor onze noordelijke wijken, en in 2025 de uitbreiding naar Vinkhuizen. Het vertrouwen dat juist deze wijken deze steun het hardst nodig hebben. Het werken met nieuwe vormen van zeggenschap, *community development*, zodat de inwoners zélf bepalen wat er met hun wijk gebeurt, in plaats van degenen die altijd al de boventoon voeren.

Hetzelfde geldt voor de begeleiding naar werk. Of het nu via loonkostensubsidies, groenvoorziening, of de basisbaan gaat – dit college erkent de waarde van ieder menselijk aandeel in onze samenleving. En als sommige partijen, zoals de PVV, dat kleinerend willen afdoen – wij niet. Dit college ziet -net als mijn partij- wél de waarde van deze mensen en dit werk.

Maar, voorzitter, ik realiseer me ook dat dit niet vanzelf gaat. Mijn partij begrijpt hoe kwetsbaar dit alles is. De sloopkogel van de landelijke overheid ligt op de loer: vanaf 2026 krijgt de gemeente niet de middelen waar zij recht op heeft. En dat is nog maar het begin. De plannen van dit PVV-kabinet lijken vooral gericht op het doelbewust afbreken van onze

instituties, het zaaien van wantrouwen en het uitspelen van mensen tegen elkaar – omdat zij daar zelf politiek voordeel uit halen.

Maar voorzitter, die sloopkogel kan ook vanuit onze eigen gelederen komen. De roep om nu echt te gaan bezuinigen, om belangrijke voorzieningen voor onze inwoners alvast af te breken, klinkt steeds luider. De vraag om een benchmark over het aantal ambtenaren lijkt alvast voor te sorteren op het argument dat belangrijke publieke taken straks weer kunnen worden afgestoten. Mijn partij maakt zich geen illusies, voorzitter. Want het zou niet de eerste keer zijn dat uiterst en gematigd rechts elkaar ontmoeten in hetzelfde resultaat: een uitgeholde overheid, een maatschappij waar winst en efficiëntie zwaarder wegen dan verbondenheid en solidariteit.

De uitdagingen voor Groningen zijn groot, voorzitter. De stijgende woningprijzen en de aanhoudende druk op de huurmarkt vormen een zware last, vooral voor de middeninkomens. En dit PVV-kabinet doet er met een record-huurverhoging, bovenop die van vorig jaar, nog een schepje bovenop. De enige oplossing is het terugdringen van de markt en nog meer publieke woningbouw ontwikkelen, vooral in het betaalbare huursegment. Daarnaast moeten we kijken hoe we de komende jaren de lasten voor de middengroepen kunnen verlichten. Voor mensen met een kleine beurs schelden we gemeentelijke heffingen, zoals de afvalstoffenheffing, al kwijt. Samen met de PvdA en GroenLinks willen we onderzoeken of we een vergelijkbare verlichting kunnen bieden aan woningeigenaren met beperkte financiële middelen, bijvoorbeeld in de vorm van een kwijtschelding van de OZB. Zodat de rekening komt te liggen bij degenen die hem ook echt kunnen dragen.

Voorzitter, mijn fractie maakt zich zorgen over de toenemende spanning in onze samenleving. Met de geplande afbraakpolitiek van de PVV en het doelbewust tegen elkaar uitspelen van mensen, zal die spanning de komende jaren niet afnemen. En met een wereld waarin steeds meer idioten aan de macht zijn, zullen oorlogen – en daarmee ook de vluchtelingen die ze veroorzaken – vermoedelijk niet snel afnemen. Ook dat vraagt hier lokaal onze inzet en ons aanpassingsvermogen. Het is daarom essentieel dat mensen uit verschillende lagen van de samenleving elkaar blijven ontmoeten, door samen te wonen, te werken en te leven. Daarom is het tijd dat wijkvernieuwing zich niet alleen richt op de wijken met de meeste sociale huur, maar ook aandacht krijgt voor het zuiden van onze stad. Daar willen we fors meer sociale en betaalbare huurwoningen bouwen, en locaties creëren waar

kwetsbaar gemaakte mensen veilig opgevangen kunnen worden, ook om de druk op die wijken die dit al decennia doen te verlichten. Laten we dan ook strategisch beginnen door leegkomende villa's aan de Hereweg aan te kopen voor dit doel.

Voorzitter, de keuzes die we vandaag maken, gaan over meer dan deze begroting. Ze gaan over de koers die we willen varen in een samenleving die steeds meer onder druk komt te staan. Groningen kan en moet het voorbeeld zijn van een stad die kiest voor saamhorigheid boven verdeeldheid. Waarbij onze gezamenlijke trots op de werkende klasse leidend is, en we ons niet uit elkaar laten spelen op afkomst, huidskleur, geloof, gender of seksuele voorkeur. Met als doel een Groningen waarin vertrouwen, solidariteit en waardigheid de basis vormen – voor iedereen.